

DOI 10.31651/2524-2660-2021-2-67-74
ORCID 0000-0001-8614-8396

КРАСОВСЬКА Олена Михайлівна

кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри методики навчання,
стилістики та культури української мови,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: krasovska_olena@ukr.net,

ORCID 0000-0001-8718-3863

БОТЬ Людмила Петрівна

кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри методики навчання,
стилістики та культури української мови,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: botyl@ukr.net

378.018.8:811.161.2]:81'38-047.22(045)

**ФОРМУВАННЯ СТИЛІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ
ЗАСОБАМИ НАУКОВОГО СТИЛЮ**

У статті приділено увагу формуванню стилістичної компетентності засобами наукового стилю, подано методичні розробки практичних занять зі стилістики для студентів-філологів та проаналізовано можливості наукового мовлення в нових умовах розбудови українського суспільства.

Ключові слова: компетентність; термінотворення; науковий стиль; стилістична компетенція.

Постановка проблеми. З кінця ХХ століття і до сьогодні посилилась увага до функціонування наукового стилю сучасної української літературної мови. Велика кількість публікацій із різних галузей знань, наукові конференції, круглі столи – усе це сприяло активізації наукового мовлення та процесу термінотворення в межах української мови. У нових умовах вищої освіти України ключовими поняттями є компетентності, серед яких вагомою лінгвістичною є стилістична компетентність. Аспекти формування такої компетентності висвітлені в дослідженнях багатьох науковців таких, як: Г. Бондаренко [1], І. Нагрибельна [2], О. Проценко [3] та ін. У наукових колах трапляються різні дефініції: лінгвістична стилістична компетенція, стилістична компетентність, стилістична компетенція, лінгвостилістична компетенція/компетентність, комунікативно-стилістична компетенція тощо. Розвідки щодо фахового мовлення та наукового стилю повинні стати одним із пріоритетів вітчизняної лінгвостилістики. Попри це різні сторони й аспекти наукового стилю української мови опрацьовані нерівномірно. В українському мовознавстві є ряд публікацій з термінознавства, розвідки, присвячені історії наукового стилю (І. Ганиш, М. Пешак, В. Шаркань, Г. Наєнко), граматичним нормам (О. Семеног [4]), структурі (А. Коваль, І. Левчук) і комунікативно-прагматичним аспектам (Т. Радзівська, В. Кухарева, В. Шабуніна) наукових текстів

[5]. На сьогодні багато питань щодо формування стилістичної компетентності майбутніх філологів засобами наукового стилю залишається поза увагою дослідників. Це питання потребує більш ґрунтовного опрацювання. Активізація використання української мови в наукових розвідках зумовила вибір теми дослідження.

Мета статті. Показати, як відбувається формування стилістичної компетентності майбутніх філологів у закладах вищої освіти засобами використання наукового стилю та відповідно дібраного практичного матеріалу (методичні розробки практичних занять), зокрема продемонструвати практичне застосування наукового стилю під час вивчення його специфіки на заняттях зі стилістики у закладах вищої освіти. Актуальність статті незаперечна: незважаючи на змістовні дослідження структури наукових текстів, мовних засобів, професійних кліше, фахової термінології, залишається багато не з'ясованих та не достатньо обґрунтованих проблем, зокрема щодо формування стилістичної компетентності майбутніх філологів. Для реалізації цієї мети будемо використовувати теоретичні та практичні методи дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останні десятиліття позначилися науковими розвідками в медичній, технічній, математичній, фізичній, музейній, економічній та ряду інших галузей, що сприяло виникненню нових термінів. Це, відповідно, наукові дослідження Г. Ракшанової, Г. Дядюри, Н. Тоцької, П. Селегея, Н. Зелінської, Н. Ковальської, І. Денищич, І. Воронцової та ін.[6, 7, 8, 9]. Такий жвавий інтерес до української термінології пов'язаний зі статусом, який набула наша мова після проголошення незалежності України. З цього приводу П. Селегій зазначає: «Здобувши державний статус, вона посіла належне місце в

науковій сфері й тепер входить в «елітний клуб» тих небагатьох мов, якими вчені публікують свої розвідки»[5, с.1]. Дослідження щодо наукового стилю зазвичай спрямовані на теоретичне вивчення історії, структури стилю, присвячені аналізу стильових та стилістичних норм тощо. На нашу думку, практична розробка семінарського заняття допоможе студентам-філологам детальніше опрацювати теоретичний матеріал щодо функціонування наукового стилю та дасть можливість набутти практичних навичок щодо його використання у різних галузях знань. Пропонуємо зразки методичних розробок, які є структурними елементами робочого зошита зі стилістики для студентів-філологів 4 курсу (рівень «бакалавр») й були апробовані на семінарських заняттях, присвячених вивченню наукового стилю у закладах вищої освіти.

Методична розробка 1

Тема: Особливості, функціонування, призначення наукового стилю української мови.

Мета: ознайомити студентів з історією виникнення наукового стилю, подати класифікацію підстилів та їх характеристику; з'ясувати основні мовні та загальні ознаки стилю не лише теоретично, але й практично; навчитися аналізувати тексти різних жанрів наукового стилю

Теоретичні питання

1. Історія виникнення наукового стилю української мови, його функції.

2. Підстилі наукового стилю, їх характеристика.

3. Загальні ознаки наукового стилю, мовні засоби та жанри.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи

Завдання 1. Запишіть підстилі наукового стилю за класифікацією Мацько Л.І., добираючи приклади текстів до кожного підстилю та усно аналізуючи мовні засоби.

Завдання 2. Запишіть основні мовні ознаки наукового стилю, доберіть 2-3 приклади на кожну з них.

Завдання 3. Доберіть текст наукового стилю (250-300 слів), письмово проаналізуйте його за мовними рівнями (лексичний, словотвірний, морфологічний, синтаксичний). Зразок тексту додати.

Завдання для аудиторної роботи

Завдання 1. Визначте стиль та підстиль тексту (усно). Укажіть на конкретні мовні засоби, які творять стиль (підкресліть їх однією лінією). Підкресліть у тексті слова-терміни, які можуть бути представлені як загальноновживана лексика (усно доведіть свою думку).

Загальна історія та особливості української національної кухні

Українська національна кухня склалася досить пізно, загалом до початку – середини XVIII ст., а остаточно – на початок XIX ст. Доти їй складно було відрізнити від споріднених їй польської та білоруської кухонь. Це пояснюється тривалістю і складністю процесу формування української нації і української держави. Проте, згадки про оригінальність і унікальність української кухні можна зустріти в роботах Гійома де Боплана, Проспера Меріме, Миколи Маркевича, Павла Алеппського, Миколи Гоголя. Досить згадати «Енеїду» Івана Котляревського – на першому ж привалі козак Еней з друзями приготували обід: галушки з салом і куліш.

Пізнє формування української кухні зумовило цілий ряд її особливостей. По-перше, вона була створена на базі існуючої в кожній з регіональних частин України елементів кулінарної культури. По-друге, не зважаючи на те, що ці елементи були дуже різноманітні внаслідок величезності території, що розкинулася від Карпат до Приазов'я і від Прип'яті до Чорного моря, відмінності природних умов й історичного розвитку окремих частин її, співіснування поруч безлічі народів, – росіян, білорусів, татар, ногайців, угорців, німців, молдован, турків, греків, – українська кухня виявилася на рідкість цілісною, навіть декілька односторонньою не лише за відбором характерної національної харчової сировини, але й за принципами її кулінарної обробки. По-третє, до національної української кухні не увійшли традиції староруської кухні, зв'язок з якою був втрачений після монголо-татарського нашествия. Це відрізняє українську кухню від російської та білоруської, де древні традиції, хоча й видозмінювались, проте зберігалися впродовж багатьох віків.

У той же час українська кухня сприйняла деякі технологічні прийоми не лише німецької та угорської кухонь, але й татарської та турецької, по-своєму частково видозмінюючи їх. Так, обсмажування продуктів у перегрітому маслі, що притаманне тюркським кухням, було перетворено на українське «смаження» (тобто, пасерування овочів, які йдуть у борщі або другі страви), що абсолютно не властиво російській кухні. Пельменоподібні страви турецької кухні дюш-вара трансформувались спочатку у вараники, а потім вже в українські вареники з характерними національними наповнювачами – вишнями, сиром, цибулею, шкварками. З німецької кухні було адаптовано дроблення продуктів, що знайшло конкретне вираження в різних українських

«січениках» – котлетообразних блюдах з фаршів (січених, подрібнених м'яса, яєць, моркви, капусти, грибів) (А. Волкова. Науково-етнографічне дослідження особливостей технології страв української національної кухні).

Завдання 2. Порівняйте тексти. До яких стилів вони належать? Обґрунтуйте, підкресливши слова та конструкції, що є стилістично вагомими.

Текст 1.

Папоротеподібні

Папоротеподібні або просто папороті – це найдавніша група викопних і сучасних вищих спорових рослин, які з'явилися на Землі ще у девонському періоді палеозойської ери. Сучасні папороті розповсюджені на всій земній кулі, але найрізноманітніші вони в тропічних лісах. Це дерева, кущі, ліани, трави, що ростуть на ґрунті або як епіфіти – на деревах. Розмір папоротей коливається від кількох міліметрів до 25 м.

У циклі розвитку папоротеподібних переважає спорофіт. Він представлений рослиною із стеблом, листками (вайями) та додатковими коренями. Папоротеподібні не мають справжнього листя; вайї перисторозсічені, рідше прості або пальчасті, завдовжки від 2-4 мм до 30 см. Коренева система первинно гоморизна.

Гаметофіт папоротей часто називають заростком. Він має вигляд невеликої пластинки або стрічки, живе недовго – від кількох тижнів до року (Підручник з біології для абітурієнтів)

Текст 2

Згідно з повір'ям, папороть цвіте лише раз на рік, купальської ночі. Її чарівна осяйна квітка розкривається на мить. Це стається опівночі: зона тріскотить і займається блакитним полум'ям. Хто зірве квітку папороті, той усе знатиме, розумітиме мову дерев і звірів, стане ясновидцем. Буває, що люди володіють цвітом папороті, але не відразу це помічають. Легенда розповідає про одного селянина, який загубив волів. Коли ж пішов до лісу їх шукати, то йому до плетеного взуття потрапив цвіт папороті. Завдяки йому селянин не тільки дізнався, де його воли, а й довідався, у яких місцях заховано скарби. От він ішов лісом і розмірковував про багатства, які вже вважав своїми. Раптом до нього наблизився розкішно вбраний пан і запропонував обміняти старе плетене взуття на свої чоботи. Селянин погодився, узув чоботи, а панок тим часом зник. І як тільки не стало в селянина його старого взуття, він позбувся своїх незвичайних знань. З легендами про пошуки цвіту папороті до наших днів дійшло відлуння міфу про поєдинок героя-громовержця зі змієм воло-

дарем потойбіччя, власником величезних підземних багатств і скарбів (Збірник диктантів для підсумкової державної атестації з української мови 9 клас, 2014)

Завдання 3. Прочитайте текст, підкресліть приклади, що ілюструють застосування лексичних засобів (однією рисою), морфологічних засобів (хвилястою рисою), словотворчих засобів (пунктиром). Усно з'ясуйте функцію синтаксичних засобів. Визначте, до якого підстилю наукового стилю належить поданий текст.

Оправа як історична складова кодексу та стародруку: її функції та етапи розвитку

Книга – одне з визначних надбань людства – з'явилась близько 5 – 6 тисячоліть тому. У процесі становлення та розвитку культури винахід книги відіграв, мабуть, не меншу роль, ніж поява знарядь праці. Протягом століть книги (спочатку рукописні, а згодом друковані) були основним акумулятором усіх видів людських знань і найважливішим засобом їх збереження і поширення.

Від моменту винайдення книг як засобу збереження та передачі знань людство не лише активно використовувало їх, а й прагнуло вдосконалити, зробити більш компактними і зручними у користуванні. За час свого існування рукописна культура зазнала у своєму розвитку багато змін. Прототипи сучасної книги в різних народів були дуже відмінними не лише за зовнішнім виглядом, але й за формою. Одна форма книги змінювала іншу, і найбільша раціональна з них була віднайдена далеко не відразу. Історія книжності знає декілька форм рукописної книги: табличка, сувій, потхі, гармоніка та кодекс, що мали поширення на значних територіях у певні історичні проміжки часу.

Для рукописної книги, як і для книги взагалі, характерною є певна повторюваність елементарних носіїв тексту (аркушів, пластин тощо), які певним чином скріплюються між собою (за допомогою ниток, клейких речовин, металевих скобок, спільним футляром, папкою, коробом). Виготовлення книги передбачає наявність матеріалу для письма (папірус, пальмове листя, берест, пергамент, папір тощо) та інструментів для письма (стилос, перо, олівець та ін.) (Гальченко О.М.).

Завдання 4. Виправте помилки в словосполученнях і лексемах, які використовують у науковому стилі. Уведіть їх у речення наукового стилю

В даному випадку; допускаю, що..., задавати питання, займати місце, звільнитися від помилок, зустрічаються помилки, і так далі, коментар відносно цього, маса

питань, область науки, обобщати питання, піднімати проблему, результати співпадають

Методична розробка 2

Тема 2: Термінологія як система. Термін – основна одиниця наукового стилю

Мета: ознайомити студентів з історією виникнення української термінології, подати класифікацію термінів та їх характеристики; з'ясувати основні способи творення термінів; навчитися аналізувати галузеву термінологію

Теоретичні питання

1. Історія і сучасні проблеми української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикографії.

2. Термін та його ознаки. Термінологія як система.

3. Загальнонаукова, міжгалузєва і вузькоспеціальна термінологія.

4. Термінологія обраного фаху. Способи творення термінів певного фаху.

Завдання 1. Запишіть по 5 прикладів до різних галузей фахової термінології, а також по 5 прикладів вузькогалузєвих, міжгалузєвих та загальнонаукових термінів, складіть із кожною групою термінів по два речення

Завдання 2. Запишіть у три колонки прості, складні та складені терміни

– *З початкових літер слів кожної колонки прочитайте математичний термін.* Площа, апофема, еліпсоїдний, ребро піраміди, лінійно-стрічковий, абсолютна координата, ромб, опукло-ввігнутий, гострокутний, медіана трикутника, абсциса, логіко-математичний.

– *З початкових літер слів кожної колонки прочитайте фізичний термін.* Ультрафіолетова радіація, радіометеорологія, електроакустика, реакція, антена, п'єзоелектричний, кількість руху, тетрациклічні координати, рівновага, осцилоскоп, діод, ілюзія, об'ємний резонатор, дефектоскоп, оптика, рівнемір рідин.

– *Склавши початкові літери першої та останньої колонки, прочитайте історичний термін.* Пергамент, народно-визвольний, ретроспекція, ікона, генетичний метод, клейноди, іконопис, речові докази, генеалогія, теорія, Акт проголошення Незалежності України, архівознавство, монголо-татарська навала, фотодокументи, офорт, літописи, агіографічні твори.

– *Із початкових літер слів кожної колонки прочитайте психологічні терміни.* Ідеал, адаптаційно-ознайомлюваний, навичка, навчально-виховний, інтелектуальні почуття, конфліктологія, талант, екстраверсія, локалізація психічних функцій, емпатія, рейтинг, Юнгівська теорія типів, емоція, трансперсональний, закономірність

виховання, антропогенез, індивідуальний стиль, стиль, якість відчуття.

Завдання 3. Визначте спосіб творення термінів, назвіть словотвірні засоби.

Саморегулювання, громовідвід, гучномовець, спалах, аритмічний, ультрафіолетовий, дисковід, накопичувач, антивірусний, джерелознавство, материнська плата, перемир'я, кошик, оприлюднення, псевдопатріот, мовознавство, приголосні звуки, сірчана кислота, антропогенні фактори

Завдання 4. Підкресліть у науковому тексті терміни, дайте їм характеристику (простий, складний, складений; вузькоспеціалізований, загальнонауковий, міжгалузєвий)

Мовознавство пов'язане не лише із суспільними, але й з природничими науками. Ці зв'язки є обопільними: результати мовознавчих досліджень використовуються іншими науками і навпаки.

Мова – явище суспільне, отже, й мовознавство належить до суспільних наук і передусім пов'язане з такими суспільними науками, як історія, археологія, етнографія, соціологія, психологія, літературознавство та ін.

Зв'язок мовознавства з історією очевидний, позаяк історія мови є частиною історії народу. Крім того, мова в своєму словнику фіксує історичні факти життя народу, його контакти з іншими етносами, розвиток культури тощо. Археологія постачає мовознавству віднайдені при розкопках пам'ятки писемності, які розшифровують лінгвісти. Етнографія, яка вивчає побут і культуру народу, допомагає в дослідженні говірок. Ефективним є зв'язок мовознавства із соціологією – наукою про суспільство, бо мова функціонує тільки в суспільстві й суспільство впливає на розвиток та функціонування мови. Зв'язок мовознавства з психологією полягає в тому, що в мові відображається психічний склад, менталітет народу – носія мови, а породження і сприйняття мовлення має психічне підґрунтя. З логікою, яка вивчає форми й закони мислення, мовознавство поєднує те, що мова є найважливішим засобом мислення. Із літературознавством – спільний об'єкт вивчення – слово (літературу називають мистецтвом слова). Разом вони утворюють науку філологію (phileo "люблю" і logos "слово"). Особливо тісно з літературознавством пов'язані стилістика й історія літературної мови.

Із природничих наук мовознавство пов'язане насамперед з фізіологією людини й антропологією. Перша з них допомагає пояснити артикуляцію звуків, а друга – походження мови. Мовознавство співпрацює також з медициною (мовознавчі факти

виявилися корисними у психіатрії, дефектології, логопедії, в лікуванні порушень мовлення – різного роду афазій); фізикою (акустична характеристика звуків мови); кібернетикою (мова є складною кібернетичною, тобто керуючою і керованою, системою); математикою (в мовознавстві використовують математичні методи); семіотикою, яка вивчає різні знакові системи (мова є однією із знакових систем); географією (мовні явища наносять на географічну карту для показу зон їх поширення). На стику мовознавства і цих наук виникли нейролінгвістика, інженерна лінгвістика, математична лінгвістика, лінгвосеміотика, лінгвогеографія тощо.

Отже, мовознавство пов'язане майже з усіма науками, бо мова є невід'ємним компонентом усіх без винятку видів діяльності людини й основним джерелом збереження інформації (М.П. Кочерган. Вступ до мовознавства).

Підсумкові тестові завдання до теми 1 і 2

1. У яких жанрах реалізується науковий стиль?

- А. Дисертація, заява, нарис, оповідання, реферат.
- Б. Закон, оголошення, протокол, акт, інструкція.
- В. Виступ, нарис, фейлетон, доручення, монографія.
- Г. Лекція, відгук, дисертація, підручник, стаття.
- Д. Кодекс, повість, реферат, промова, стаття.

2. У якому рядку немає помилок щодо слововживання:

- А. Слід відмітити, що в публікації йдеться мова про цікаві факти з життя рослин;
- Б. До особового листка обліку кадрів додається довідка з місця роботи;
- В. Моя автобіографія дуже цікава;
- Г. Дякую всім, що прийняли участь у цікавому заході.
- Д. У місті розпочалася підписка на газети та журнали

3. Назвіть стиль, у якому вживають слова акумулювати, аналіз, апробація, класифікація, критерій.

- А. Художній стиль.
- Б. Публіцистичний стиль.
- В. Офіційно-діловий стиль.
- Г. Науковий стиль.
- Д. Розмовний стиль

4. У якому рядку є конструкції, що засвідчують порушення норм літературної мови?

- А. Науковий ступінь, точки зору збігаються, автори посібника, купуйте українське.
- Б. Ускладнення після кору, Ілле Миколайовичу, відділ із питань працевлаштування, мати увялення.

В. Справляти враження, Віталію Васильовичу, варто зауважити, із шістдесятьма абітурієнтами, обіймати посаду.

Г. Доповідь по темі, моя власна мрія, самі кваліфіковані фахівці в галузі, дана стаття.
Д. Міцні підвалини, інколи трапляються помилки, дійти висновка, заступник із навчальної роботи, вибачте мені.

5. Висновки уповноваженої особи чи установи щодо запропонованих на перегляд вистави, фільму, творів мистецтва, рукописних робіт – це:

- А. Висновок.
- Б. Огляд.
- В. Рецензія.
- Г. Анотація.
- Д. Відгук.

6. У котрому рядку правильно вжито всі відмінкові форми числівників?

- А. О.в. восьмистами п'ятдесятьма сімома, сорока чотирма, дев'яноста вісьма.
- Б. Д.в. трьомстам дев'яноста двом, ста двом, нулю цілим вісьмома десятими.
- В. Р.в. шестисот вісімдесятьох сімох, сорока семи, двохсот сімдесяти двох.
- Г. М.в. на чотирьохстах шестидесяти, на п'ятдесятьох двох, у ста сорока семи.
- Д. Д.в. семистам восьмидесяти семи, семистам вісімдесятьом сімом.

7. У котрому рядку всі іменники правильно узгоджено з числівниками?

- А. Два примірники, чотири екземпляра, дві третіх розчину.
- Б. Двадцять три корпуси, чотири номери, два з половиною місяці.
- В. Три гектара, два науковці, півтора параграфа.
- Г. Сто два прилада, чотири апарата, із сьомим лютого.
- Д. Три учасника, чотири мільярда, сім кілограмів.

8. Котре речення належить до наукового стилю?

- А. Підручник з геодезії, який ми уклали, дуже коротенький, схематичний.
- Б. Комп'ютер – електронний пристрій для виконання складних обчислень і перетворення даних, керований спеціальними програмами; складається з процесорів, внутрішньої та зовнішньої пам'яті.
- В. Дослідники називають наших предків екоцентричними, тобто такими, що жили у злагоді з природою, берегли землю, водою та джерела, змалечку наставляючи дітей: не плаюй у криницю, бо доведеться води напиться.
- Г. Орендар має право вимагати перерахунок плати за оренду за умови невиконання орендодавцем обов'язків, передбачених у п. 2 (з договору).

9. У котрому рядку правильно дібрано синонім до слова субординація?

- А. Розташування.
- Б. Підпорядкування.
- В. Завідування.
- Г. Використання.
- Д. Розпорядження

10. У котрому рядку правильно подано значення іншомовних слів?

- А. Інтелектуальний – розумовий, інституція – заклад.
- Б. Конфуз – ніяковість, маневрувати – блукати.
- В. Інстинктивний – підсвідомий, превалювати – запобігати.
- Г. Реакція – відступ, мініатюрний – крихітний.
- Д. Конформізм – переселення, ратифікований – відособлений.

11. Власне українським є термін:

- А. Відсоток.
- Б. Бюджет.
- В. Банкір.
- Г. Процент.
- Д. Міграція

12. Позначте рядок, у якому обидва слова можна поєднати за змістом зі словом засвоювати?

- А. Простір, правила.
- Б. Нова техніка, ідеї.
- В. Теорія, вітаміни.
- Г. Азот, прочитане.
- Д. Вимова, тема

13. У котрому рядку вжито правильні форми власних назв?

- А. Зустріч Курило Юрія Васильовича з Пилипчуком Іваном Петровичем.
- Б. Виступ Тимошенко Юлії Володимирівної.
- В. Написати листа Павлюку Віктору Андрієвичу.
- Г. Переказати вітання Столярчук Світлані Сергіївні.
- Д. Наказувати Сидоренко Івану Тимовієвичу

14. У котрому рядку є помилка у відмінюванні імені та по батькові?

- А. Р.в. Марії Ігорівної, Андрія Олександровича.
- Б. Д.в. Марії Ігорівні, Андрію Олександровичу.
- В. З.в. Марію Ігорівну, Андрія Олександровича.
- Г. О.в. Марією Ігорівною, Андрієм Олександровичем.
- Д. М.в. Марії Ігорівні, Андрієві Олександровичі

15. У котрому рядку є помилка в узгодженні абrevіатур і складноскорочених слів з дієсловами?

- А. ДПА встановила, МНС розробило.
- Б. Держкомзв'язку організував, ГЕС працювала,
- В. НБУ встановив, США погодилася.

- Г. Військкомат оголосив, Кабмін зазначив.
- Д. ННІ повідомив, ГРЗ тривало

16. Виберіть рядок, у якому є порушення щодо використання прийменникових конструкцій?

- А. Брати до уваги, відповідно до чинного законодавства.
- Б. З вини працівника, за місцем роботи.
- В. Після повернення з відрядження, через незначне непорозуміння.
- Г. Вирішувати на протязі дня, по вимозі працівника.
- Д. Згідно з новим законом, на ваше замовлення.

17. У котрому реченні неправильно узгоджено підмет і присудок у формі числа?

- А. Більшість студентів, аспірантів, викладачів прийшла на мітинг.
- Б. Більшість громадян, які звернулися до юридичного відділу, отримала консультацію.
- В. Багато людей так і не змогло потрапити на виставку.
- Г. На стенді висіли декілька нових оголошень.
- Д. Викладач Овсієнко Тамара Володимирівна запропонувала студентові вичитати кваліфікаційну роботу.

18. Загальні ознаки наукового стилю – це ...

- А. Поняттєвість, об'єктивність, точність, логічність, доказовість, аргументованість, узагальнення, емоційність, абстрагованість.
- Б. Доказовість, переконливість, точність, логічність, образність, висновки, об'єктивність, авторське «я», стандартизація значної кількості висловів.
- В. Логічність, поняттєвість, об'єктивність, точність, аргументованість, переконливість, узагальнення, абстрагованість, висновки.
- Г. Переконливість, точність, логічність, образність, узагальненість висновків, доказовість, експресивність.
- Д. Точність, логічність, наявність реквізитів, абстрагованість, доказовість, експресивність, поняттєвість.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Підготовка філолога, який фахово володіє професійним мовленням – настійна вимога сьогодення. Запропоновані матеріали дають можливість студентам виконувати завдання, які мають інтегративний характер; сприяють здатності до пошуку, аналізу та обробки інформації з різних джерел; допомагають використовувати набуті знання й навички в практичних ситуаціях; спрямовані на формування в майбутніх словесників загальних і фахових компетентностей. Методичні розробки

можуть бути використані під час вивчення наукового стилю у ЗВО, школах, навчальних закладах 2-3 рівня акредитації. Вони допоможуть студентам та учням оволодіти навичками наукового мовлення, а також дадуть можливість правильно добирати терміни відповідного фаху.

Список бібліографічних посилань

1. Бондаренко Г.П. Формування наукової мовнокомунікативної компетенції дослідника під час навчання у ВНЗ як чинник підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців (лінгвістичний аспект). *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2017, Вип. 6(81). С. 31–40.
2. Нагрибельна І. Самостійна робота в системі підготовки майбутніх учителів до навчання української мови в початкових класах: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (українська мова). Херсон, 2016. 44 с.
3. Проценко О.В. До проблеми вивчення функціональних стилів у вищій школі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2013. Вип. 6. С. 269–274.
4. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навчальний посібник. Вид. 2-ге, Київ: Академія, 2012. 216 с.
5. Селегій П. Український науковий текст: Проблеми комунікативної повноцінності та стильової досконалості: дис. ... д-ра філолог. наук: 10.02.01 – українська мова. Київ, 2016. 427 с.
6. Дроздова І. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів нефілологічних факультетів ВНЗ: монографія. Харків: ХНАМГ, 2010. 320 с.
7. Зелінська Н. Нова модель наукової комунікації і дискурс. *Стиль і текст*, 2004. Вип. 4. С. 19–27.
8. Ракшанова Г., Дядюра Г. Вивчення фахової термінології як елемент розвитку творчих здібностей у студентів технічного профілю на заняттях з української мови. *Актуальні проблеми філології: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Івано-Франківськ, 8–9 листопада 2013 року). Херсон: Гельветика, 2013. С. 15–18.
9. Тоцька Н. Методика роботи викладачів вищого технічного навчального закладу над українським професійним мовленням студентів. *Дивослово*, 2003. №1. С. 62–65.

References

1. Bondarenko, G.P. (2017). Formation of scientific linguistic and communicative competence of a researcher while studying at a university as a factor in increasing the competitiveness of future specialists (linguistic aspect). *Spirituality of personality: methodology, theory and practice*, 6(81): 31–40 [in Ukr.].
2. Nagribelna, I. (2016). Independent work in the system of preparation of future teachers for teaching the Ukrainian language in primary school. Abstract of Doctor Dissertation in Pedagogy. Kherson. 44 p. [in Ukr.].
3. Prochenko, O.V. To the problem of studying functional styles in high school. *Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko*, 6: 269–274 [in Ukr.].
4. Semenov, O.M. (2012). The culture of the scientific Ukrainian language: a textbook. 2nd ed., Kyiv: Academy. 216 p. [in Ukr.].
5. Selegij, P. (2016). Ukrainian scientific text: Problems of communicative completeness and stylistic perfection. Theses of Doctor Dissertation in Philology Kyiv, 2016. 427 p. [in Ukr.].
6. Drozdova, I. (2010). Scientific bases of formation of the Ukrainian professional speech of students of non-philological faculties of high school: monograph. Kharkiv: KNAMG. 320 p. [in Ukr.].
7. Zelinska, N. (2004). A new model of scientific communication and discourse. *Style and text*, 4: 19–27 [in Ukr.].
8. Rakshanova, G., Dyadyura, G. (2013). Study of professional terminology as an element of development of creative abilities in students of technical profile in Ukrainian language classes. *Current issues of philology: Proceedings of the international scientific-practical conference* (Ivano-Frankivsk, November 8–9, 2013). Kherson: Helvetica: 15–18 [in Ukr.].
9. Tocka, N. (2003). Methods of work of teachers of higher technical educational institution on the Ukrainian professional speech of students. *Divoslovo*, 1: 62–65 [in Ukr.].

KRASOVSKA Olena

Ph.D in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Teaching Methods, Stylistics and Culture of the Ukrainian Language, Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

BOT Lyudmyla

Ph.D in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Teaching Methods, Stylistics and Culture of the Ukrainian Language, Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

FUTURE PHILOLOGISTS' STYLISTIC COMPETENCE FORMATION BY MEANS OF SCIENTIFIC STYLE

Summary. *Problem statement. Since the end of the XX century, a large number of publications from various fields of knowledge have appeared, which has contributed to the intensification of scientific speech and the process of term formation within the Ukrainian language. In the new conditions of higher education in Ukraine stylistic competence has become an important linguistic one, formation aspects of which are covered in the studies of O. Koryakina, I. Kucherenko, I. Nagrybelna, G. Atlasova, O. Vovk, I. Golovchanska, M. Bodonyia, N. Barannyk, K. Klimova, etc. Professional speech and scientific style are a priority area of home linguistic stylistics, although various aspects of the Ukrainian language scientific style are elaborated irregularly.*

Purpose of the article. Demonstrate the practical application of scientific style in the study of its specifics in classes on Stylistics at higher educational institutions, in particular future philologists' stylistic competence formation. To achieve this goal we will use theoretical and practical research methods.

Research methods. Not only general scientific, but also stylistic methods are used. The semantic and stylistic method made it possible to find out if scientific style corresponds to the target guidelines and in what extent. The method of stylistic experiment helped to determine the new terms formation. The functional-stylistic method was used in the analysis of language units presented in the scientific style.

The main results of the investigation. The proposed methodological developments helped to determine the scope and content of practical tasks for the philologists' stylistic competence formation, in particular by means of scientific style

The scientific novelty of the investigation results is that the article offers a thorough comprehensive approach to the development of scientific style in stylistics classes at higher educational institutions. The value of the article is mostly of an applied nature, as it provides useful practical advice on the possibilities of future philologists' stylistic competence formation; the integration and

transdisciplinarity of linguistic science are taken into consideration.

Conclusions and specific suggestions of the author. This methodological material contributes to the ability to find the necessary tools of scientific style, analysis and processing of information from various sources; helps to use the knowledge and skills acquired in classes on Stylistics in practical situations. These developments are aimed at the formation of future experts of general and professional competencies. They can be used while

studying the scientific style at higher educational institutions, schools, educational institutions of 2-3 levels of accreditation and will help students and pupils to master the skills of scientific speech.

Keywords: *competency; term formation; scientific style; stylistic competence.*

*Одержано редакцією 03.05.2021
Прийнято до публікації 19.05.2021*